

2023-01-06

Barn som anhöriga i skolan:

Empowering och utbildning för skolsköterskor att identifiera och stödja ”Barn som anhöriga” med psykisk ohälsa: en utbildningsintervention

Projektet syftar till att stärka och utbilda skolsköterskor i att identifiera elever (i åldern 7-17 år) som upplever psykisk ohälsa på grund av sin roll som ”Barn som anhöriga”. Det är barn vars förälder eller annan närstående lider av allvarliga hälsoproblem (psykisk störning eller funktionsnedsättning, allvarlig fysisk sjukdom eller skada, missbruk) eller som oväntat har avlidit. Projektet ska bidra till att öka medvetenheten om Barn som anhöriga och ge verktyg för skolsköterskor att identifiera, förstå och stödja dessa barn och främja deras psykiska hälsa i skolmiljön, i linje med hälso- och sjukvårdslagen.

Projektet utvecklar en utbildningsintervention för skolsköterskor, med syfte att:

1. öka medvetenheten om de levnadsförhållanden och psykiska hälsoproblem som Barn som anhöriga ofta upplever
2. tillhandahålla verktyg och material som skolsköterskor kan använda för att identifiera och stödja Barn som anhöriga
3. följa upp och övervaka framstegen under Barn som anhörigas skolgång.

Barn som anhöriga i skolan-projektets mål är att:

- utforma och utvärdera en utbildningsintervention för skolsköterskor som ger dem kompetens att rikta primära och sekundära förebyggande insatser mot psykiska hälsoproblem hos Barn som anhöriga
- inleda och upprätthålla en ständig dialog med slutanvändare (skolsköterskor) och intressenter (barn som anhöriga, lärare, socialarbetare, rektorer, skolläkare, skolpsykologer, Socialstyrelsen, SKR) för att öka medvetenheten om Barn som anhörigas behov och för att effektivisera sätt att samarbeta kring deras välbefinnande i skolmiljön.

Barn som anhöriga i skolan-projektet består av fyra vetenskapliga arbetspaket (work packages - WPs)

- WP1: Teoretisk och konceptuell modell för att stödja Barn som anhöriga
- WP2: Utbildningsintervention: design, implementering och utvärdering
- WP3: Användare- och intressentengagemang genom Blandade Lärande Nätverk och ett internationellt råd bestående av åtta experter från olika europeiska länder
- WP4: Bidra till ökad medvetenhet i samhället och samhällspåverkan

Samhällsutmaning

Projektet avser en angelägen och komplex samhällsutmaning. Att vara Barn som anhöriga utgör en riskfaktor för psykisk hälsa och välbefinnande, där hälften (50%) upplever vårdrelaterad stress och mer än var tredje (40%) psykiska problem. Situationen leder ofta till ojämlikheter i hälsa under livsloppet och olika former av socialt utanförskap.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30), patientsäkerhetslagen (2010:659) och den europeiska barngarantin (rådets rekommendation (EU) 2021/2014) ska Barn som

anhöriga skyddas av det nationella välfärdssystemet och erkänns som utsatta barn/ungdomar som riskerar försämrade hälsa, skolprestationer och möjligheter i framtida arbetsliv, samt socialt utanförskap.

Ny forskning i Sverige visar att nära var fjärde (24%) av barn i åldern 15-17 år är Barn som anhöriga, varav 27% har psykiska problem; 13% har fysiska hälsoproblem; 13% har försämrade skolresultat; 11% har tankar på att skada sig själva; och 10% blir mobbade eller retade. Att vara Barn som anhörig medför dessutom ofta en roll som vårdare av en närstående (70 % av fallen).

Huvudforskare

- Elizabeth Hanson, Principal Investigator, Professor och vetenskaplig ledare, Institutionen för hälso- och vårdvetenskap, Linnéuniversitetet och Nationellt kompetenscentrum anhöriga

Övriga projektmedlemmar

- Samantha Sinclair, universitetslektor, Institutionen för psykologi, Linnéuniversitetet
- Francesco Barbabella, forskare, Institutionen för hälso- och vårdvetenskap, Linnéuniversitetet och Nationellt kompetenscentrum anhöriga
- Lennart Magnusson, docent Institutionen för hälso- och vårdvetenskap, Linnéuniversitetet och verksamhetschef Nationellt kompetenscentrum anhöriga
- Eva Nordqvist, möjliggörare/praktiker Nationellt kompetenscentrum anhöriga
- Doktorand, rekrytering pågår

Samarbetspartners

Projektgruppen kommer att bedriva forskningsverksamhet i samarbete med yrkesverksamma och representanter från civilsamhället och trossamfund. Följande har redan bekräftat sitt intresse av att delta i och stödja projektet:

- Kommunerna Borås, Jönköping, Mullsjö, Oskarshamn, Uddevalla och Uppsala
- Röda Korsets Traumacenter i Skövde och Skellefteå
- Svenska kyrkan (Borås)
- Nationellt kompetenscentrum anhöriga – Nka
- Socialstyrelsen
- Region Kalmar län
- Internationell rådgivningsgrupp: ett råd med åtta experter från olika europeiska länder
- Eurocarers, en europeisk paraplyorganisation bestående av 70 anhörigorganisationer och forskningsinstitut som arbetar med/för informella vårdare.

Finansiering

- The Kamprad Family Foundation for Entrepreneurship, Research & Charity Research and education - Mental illness and/or prolonged pain
- Fakulteten för hälsa och livsvetenskap, Linnéuniversitetet

Tidsplan

230101 – 251231

Kontaktperson

Elizabeth Hanson

Professor

Tel: +46(0)70 361 48 46

E-post: elizabeth.hanson@lnu.se

www.anhoriga.se

www.lnu.se